

I

(Резолюции, препоръки и становища)

ПРЕПОРЪКИ

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Текстът по-долу следва приемането на 25 септември 2012 г. в Люксембург на новия процедурен правилник на Съда (ОВ L 265, 29.9.2012 г., стр. 1). Този текст заменя Информационната бележка относно отправянето на преюдициални запитвания от националните юрисдикции (ОВ С 160, 28.5.2011 г., стр. 1) и отразява направените със споменатия правилник нововъведения, които могат да имат отражение както върху същността на преюдициалното запитване до Съда, така и върху условията и реда за отправяне на такова запитване.

ПРЕПОРЪКИ

към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания

(2012/С 338/01)

I — ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Компетентност на Съда по преюдициални запитвания

1. Преюдициалното запитване е един от основополагащите механизми на правото на Европейския съюз и има за цел да предостави на юрисдикциите на държавите членки средство за осигуряване на еднаквото тълкуване и прилагане на това право в рамките на Европейския съюз.
2. По силата на член 19, параграф 3, буква б) от Договора за Европейския съюз (наричан по-нататък „ДЕС“) и член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „ДФЕС“) Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася с преюдициално заключение относно тълкуването на правото на Съюза и относно валидността на актовете, приети от институциите, органите, службите или агенциите на Съюза.
3. Съгласно член 256, параграф 3 ДФЕС Общият съд е компетентен да разглежда и да се произнася по преюдициални въпроси, отправени до него по силата на член 267 ДФЕС в специфични сфери, определени от статута. След като обаче статутът не е бил изменен в този смисъл, понастоящем единствено Съдът остава компетентен да се произнася с преюдициално заключение.
4. Въпреки че член 267 ДФЕС предоставя обща компетентност на Съда в тази област, различни разпоредби на първичното право все пак предвиждат изключения или временни ограничения на тази компетентност. Става въпрос по-конкретно за членове 275 и 276 ДФЕС, както и за член 10 от Протокола (№ 36) относно преходните разпоредби на Договора от Лисабон (ОВ С 83, 30 март 2010 г., стр. 1) ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Съгласно член 10, параграфи 1—3 от Протокол № 36 правомощията на Съда по отношение на актовете на Съюза, приети в областта на полицейското и на съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси преди влизането в сила на Договора от Лисабон и неизменени оттогава, за максимален период от пет години остават същите, считано от деня на влизане в сила на Договора от Лисабон (1 декември 2009 г.). Ето защо през споменатия период тези актове могат да бъдат предмет на преюдициално запитване само от юрисдикциите на държавите членки, приели компетентността на Съда, като всяка от посочените държави определя дали всички нейни юрисдикции имат право да сезират Съда, или то е запазено само за тези, чиито решения не подлежат на обжалване.

5. Като се има предвид, че преюдициалното производство е основано на сътрудничеството между Съда и юрисдикциите на държавите членки, би било уместно, за да се гарантира пълната ефективност на това производство, на посочените юрисдикции да се предоставят следните препоръки.

6. Тези незадължителни препоръки имат за цел да допълнят дял III от Процедурния правилник на Съда (членове 93—118) и да ориентират юрисдикциите на държавите членки относно необходимостта от отправяне на преюдициално запитване, както и да дадат практически насоки за формата и последиците от такова запитване.

Роля на Съда в рамките на преюдициалното производство

7. Както бе отбелязано по-горе, ролята на Съда в рамките на преюдициалното производство е да тълкува правото на Съюза или да се произнася по неговата валидност, а не да прилага това право към фактическата обстановка в главното производство. Това е задача на националната юрисдикция, поради което Съдът не е компетентен да се произнася нито по фактически въпроси, поставени по главното дело, нито по евентуални различни становища относно тълкуването или прилагането на разпоредби от националното право.

8. Когато се произнася по тълкуването или валидността на правото на Съюза, Съдът същевременно се старее да даде отговор, полезен за решаването на спора по главното производство, но запитващата юрисдикция е тази, която трябва да направи конкретните изводи от отговора и ако е необходимо, да откаже да приложи въпросната национална разпоредба.

Решение за отправяне на преюдициално запитване

Автор на преюдициалното запитване

9. По силата на член 267 ДФЕС всяка юрисдикция на държава членка, доколкото в рамките на производството следва да се произнесе с решение от правораздавателен характер, по принцип може да сезира Съда с преюдициално запитване. Качеството „юрисдикция“ се тълкува от Съда като самостоятелно понятие на правото на Съюза и в това отношение Съдът отчита редица фактори, като това дали сезираният го орган е законоустановен, дали е постояннодействащ, дали юрисдикцията му е задължителна, дали производството е състезателно, дали този орган прилага правни норми и дали е независим.

10. Решението за сезиране на Съда с преюдициално запитване се взема само от националната юрисдикция, независимо дали страните по главното производство са изразили такова желание.

Преюдициално тълкувателно запитване

11. Съгласно член 267 ДФЕС всяка юрисдикция може да отправи преюдициално запитване до Съда за тълкуването на норма от правото на Съюза, ако счита, че това е необходимо за разрешаването на спора, с който е сезирана.

12. Въпреки това юрисдикциите, чиито решения не подлежат на обжалване по вътрешноправен ред, са длъжни да сезират Съда с такова запитване, освен ако вече съществува съдебна практика в тази област (и евентуалното наличие на нови обстоятелства не повдига реални съмнения дали тази съдебна практика може да се приложи в случая) или правилното тълкуване на разглежданата правна норма е очевидно.

13. В този смисъл националните юрисдикции могат, особено в случаи, в които считат, че практиката на Съда дава достатъчно яснота, сами да вземат решение за правилното тълкуване на правото на Съюза и за неговото прилагане към установената от тях фактическа обстановка. Въпреки това отправянето на преюдициално запитване може да се окаже особено полезно, когато се поставя нов тълкувателен въпрос от общ интерес за еднаквото прилагане на правото на Съюза или когато съществуващата съдебна практика не изглежда приложима към несрещана до момента фактическа обстановка.

14. За да може Съдът правилно да определи предмета на спора по главното производство и въпросите, които той поставя, е уместно за всеки от отправените въпроси националната юрисдикция да изясни защо търсеното тълкуване е необходимо, за да постанови своето решение.

Преюдициално запитване за преценка на валидността

15. Въпреки че юрисдикциите на държавите членки могат да отхвърлят изложените пред тях възражения за невалидност на акт на институция, орган, служба или агенция на Съюза, все пак единствено Съдът има правомощието да обявява тези актове за невалидни.

16. Следователно всяка национална юрисдикция **е длъжна** да отправи преюдициално запитване до Съда, когато има съмнения относно валидността на такъв акт, като изложи причините, поради които счита, че този акт може да е невалиден.

17. При все това, когато националната юрисдикция има сериозни съмнения относно валидността на акт на институция, орган, служба или агенция на Съюза, на който е основан вътрешноправен акт, тя може по изключение временно да спре прилагането на последния или да вземе други временни мерки във връзка с него. В този случай тя е длъжна да постави въпроса за валидността пред Съда, като укаже причините, поради които счита, че посоченият акт е невалиден.

Подходящ момент за отправянето на преюдициално запитване

18. Националната юрисдикция може да отправи преюдициално запитване до Съда, когато установи, че за да постанови решение, е необходимо да се даде заключение относно тълкуването или валидността на правото на Съюза. Всъщност тази е юрисдикцията, която най-добре би могла да прецени на какъв стадий на производството следва да се отправи такова запитване.

19. При все това, желателно е решението за отправяне на преюдициално запитване да се вземе на такъв стадий на производството, в който запитващата юрисдикция е в състояние да определи фактическата и правната рамка на случая, така че Съдът да разполага с всички необходими данни, за да провери, според случая, дали правото на Съюза е приложимо към спора по главното производство. Освен това в интерес на доброто правораздаване може да се окаже удачно запитването да бъде отправено след провеждането на състезателно производство.

Форма и съдържание на преюдициалното запитване

20. Формата на акта, с който юрисдикцията на държава членка отправя до Съда един или няколко преюдициални въпроса, се определя от процесуалните норми на националното право. Трябва обаче да се има предвид, че именно този документ ще служи за основа на производството, което се развива пред Съда, и поради това трябва да съдържа данните, позволяващи на Съда да даде отговор, полезен за запитващата юрисдикция. В допълнение, само преюдициалното запитване се съобщава на страните по главното производство и на останалите заинтересовани субекти, посочени в член 23 от Статута, и по-специално държавите членки, с оглед евентуалното представяне от тях на писмени становища.

21. Поради необходимостта от писмен превод на преюдициалното запитване на всички официални езици на Европейския съюз, то следва да бъде изготвено просто, ясно и точно, без излишни подробности.

22. Често за адекватното представяне на контекста на преюдициалното запитване са достатъчни десетина страници. Въпреки че запитването трябва да е кратко, то все пак следва да е достатъчно пълно и да съдържа всички релевантни сведения, позволяващи на Съда и на заинтересованите субекти, които имат право да представят становища, да получат ясна представа за фактическата и правната обстановка по главното дело. Съгласно член 94 от Процедурния правилник, освен отправените до Съда преюдициални въпроси преюдициалното запитване трябва да:

- съдържа кратко изложение на предмета на спора и на релевантните факти, така както са установени от запитващата юрисдикция, или поне изложение на фактите, на които се основават въпросите;
- възпроизвежда съдържанието на приложимите в случая национални разпоредби и ако е необходимо — релевантната национална съдебна практика ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ В това отношение националната юрисдикция трябва да даде точни референции за тези текстове и за мястото, където са публикувани, като страница от „Държавен вестник“ или от конкретен сборник със съдебна практика, или препратка към интернет сайта).

— излага причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство.

23. Релевантните в случая разпоредби на правото на Съюза трябва да са указани възможно най-точно в преюдициалното запитване, което съдържа, ако е необходимо, кратко резюме на релевантните доводи на страните по главното производство.

24. На последно място, запитващата юрисдикция може да изложи накратко гледната си точка по отношение на отговора, който следва да се даде на преюдициалните въпроси, ако смята, че е в състояние да направи това. Тази информация може да е от полза за Съда особено когато той трябва да се произнесе по запитването в рамките на бързо или на спешно производство.

25. За да се улесни прочитът на преюдициалното запитване, постъпилият в Съда акт трябва да бъде напечатан. Освен това, за да може Съдът да се позовава на преюдициалното запитване, е много уместно страниците и параграфите на този акт — който трябва да е датиран и подписан — да бъдат номерирани.

26. Самите преюдициални въпроси следва да присъстват в отделна и ясно обособена част от акта за преюдициално запитване, за предпочитане в началото или в края му. Те трябва да се разбират от само себе си, без да се препраща към изложението на мотивите на запитването, което от своя страна предоставя контекста, необходим за правилното разбиране на предмета на делото.

27. В рамките на преюдициалното производство Съдът по принцип възпроизвежда съдържащите се в акта за преюдициално запитване данни, включително имена или други лични данни. Ето защо в преюдициалното си запитване самата запитваща юрисдикция следва, ако счита за необходимо, да заличи някои данни или да запази анонимността на някое/и от лицата или субектите, засегнато/и от спора по главното производство.

28. След постъпването на преюдициалното запитване Съдът също може да запази анонимността — служебно или по искане на запитващата юрисдикция или на страна по главното производство. За да има обаче смисъл такова искане, то трябва да бъде направено на възможно най-ранен етап от производството и във всеки случай преди в *Официален вестник на Европейския съюз* да бъде публикувано известието за съответното дело и преюдициалното запитване да бъде връчено на заинтересованите субекти, посочени в член 23 от Статута.

Последици на преюдициалното запитване по отношение на националното производство

29. Въпреки че националната юрисдикция запазва правомощието да постанови обезпечителни мерки, по-специално в случаите на преюдициално запитване за преценка на валидността (вж. точка 17 по-горе), подаването на преюдициално запитване все пак води до спиране на националното производство по делото до произнасянето на Съда.

30. В интерес на надлежното провеждане на преюдициалното производство пред Съда и за да се запази неговата практическа полза, запитващата юрисдикция следва да уведомява Съда за всяко процесуално действие, което може да има отражение върху преюдициалното запитване, и по-специално за допускането на нови страни в националното производство.

Съдебни разноски и правна помощ

31. Преюдициалното производство пред Съда е бесплатно и той не се произнася по съдебните разноски на страните по спора, висящ пред запитващата юрисдикция; по този въпрос следва да се произнесе запитващата юрисдикция.

32. Ако някоя от страните по главното производство не разполага с достатъчно средства и доколкото националните разпоредби позволяват това, запитващата юрисдикция може да ѝ предостави правна помощ за покриване на направените от нея разходи, по-специално свързани с представителството ѝ пред Съда. Съдът също може да предостави такава помощ, в случай че съответната страна не получава вече помощ съгласно националните норми или ако тази помощ не покрива или покрива само отчасти разходите, направени пред Съда.

Кореспонденция между Съда и националните юрисдикции

33. Преюдициалното запитване и релевантните документи (по-конкретно съдебната преписка или неин препис, според случая) трябва да се изпратят от отправилата запитването национална юрисдикция директно до Съда. Пратката се изпраща с препоръчано писмо, адресирано до секретариата на Съда (Rue du Fort Niedergrünwald, L-2925 Luxembourg).

34. До връчването на запитващата юрисдикция на заключението, с което Съдът се произнася по преюдициалното запитване, неговият секретариат поддържа връзка с тази юрисдикция и ѝ изпраща преписи от процесуалните документи.

35. Съдът изпраща заключението си на запитващата юрисдикция. Би било добре, ако тази юрисдикция уведоми Съда за действията, които тя ще предприеме в главното производство вследствие на неговото заключение, и да му съобщи крайното си решение.

II — ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО ПРЕЮДИЦИАЛНИТЕ ЗАПИТВАНЯ, ПРИ КОИТО Е НАЛИЦЕ НЕОТЛОЖНОСТ

36. При условията, предвидени в член 23а от Статута и в членове 105—114 от Процедурния правилник, в някои случаи преюдициалното запитване може да бъде разгледано по реда на бързо или на спешно производство.

Условия за разглеждане по реда на бързото и на спешното производство

37. Решението за разглеждане по реда на тези производства се взема от Съда. По принцип такова решение се взема само въз основа на мотивирано искане на запитващата юрисдикция. По изключение обаче Съдът може служебно да реши определено преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на бързото или на спешното производство, когато естеството на делото или конкретните обстоятелства по него изглеждат налагат това.

38. Съгласно член 105 от Процедурния правилник определено преюдициално запитване може да бъде разгледано по реда на **бързо производство**, в отклонение от разпоредбите на този правилник, когато естеството на делото изисква то да бъде разгледано в кратки срокове. Доколкото това производство налага съществени ограничения за всички участници в производството, и по-специално за държавите членки, които трябва да представят писмено или устно становище в много по-кратки от обичайните срокове, разглеждането по реда на посоченото производство трябва да бъде поискано само ако са налице особени обстоятелства, които оправдават необходимостта Съдът да се произнесе бързо по отправените въпроси. Големият брой лица или правоотношения, потенциално засегнати от акта, който трябва да постанови запитващата юрисдикция, след като е сезирала Съда с преюдициални въпроси, сам по себе си не представлява изключително обстоятелство, което да оправдава разглеждането по реда на бързо производство ⁽¹⁾.

39. Това важи в още по-голяма степен за **спешното преюдициално производство**, посочено в член 107 от Процедурния правилник. Въпросното производство, което се прилага само в областите, попадащи в обхвата на дял V относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие от част трета от ДФЕС, всъщност налага още по-строги ограничения за съответните участници в производството, тъй като в частност намалява броя на участниците, които могат да представят писмено становище, и в изключително спешни случаи допуска писмената фаза на производството пред Съда изобщо да не бъде провеждана. Ето защо разглеждането по реда на това производство трябва да бъде поискано само ако с оглед на обстоятелствата е абсолютно необходимо Съдът да се произнесе в съвсем кратки срокове по въпросите, отправени от запитващата юрисдикция.

40. Без да е възможно тук изчерпателно да се изброят подобни обстоятелства, по-специално поради разнообразието и непрекъснатото развитие на нормите на Съюза в областта на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, една национална юрисдикция например би могла да направи искане за разглеждане по реда на спешното преюдициално производство в случая, посочен в член 267, четвърта алинея ДФЕС, на задържане или лишаване от свобода на дадено лице, когато отговорът на поставения въпрос е решаващ за преценката на правното положение на това лице, или при спор относно родителски права или отглеждане на деца, когато компетентността на сезирания съгласно правото на Съюза съд зависи от отговора на преюдициалния въпрос.

⁽¹⁾ За общ преглед на обстоятелствата, довели до уважаването или до отхвърлянето на искания за провеждането на бързо производство, направени въз основа на член 104а от Процедурния правилник на Съда от 19 юни 1991 г., с измененията, вж. определенията на председателя на Съда, поместени на сайта www.curia.europa.eu (тези определения могат да бъдат намерени в рубриката „Съдебна практика“, като се маркират едно след друго следните полета във формуляра за търсене: Документи — Документи, непубликувани в Сборника — Определения — Бързо производство).

Искане за разглеждане по реда на бързото или на спешното производство

41. За да може Съдът без забавяне да реши дали следва да приложи бързото или спешното преюдициално производство, в искането трябва точно да се посочат правните и фактическите обстоятелства, които установяват неотложността, и по-специално рисковете, които биха възникнали, ако запитването се разгледа по реда на обичайната процедура.

42. Доколкото е възможно, запитващата юрисдикция излага накратко своето становище за отговора, който следва да се даде на поставените въпроси. Това улеснява страните по главното производство и другите заинтересовани субекти, които участват в производството, да определят своята позиция, както и Съда да вземе решение, и така допринася за бързината на производството.

43. Искането за разглеждане по реда на бързото или на спешното производство трябва да бъде направено недвусмислено, за да може секретариатът на Съда незабавно да установи, че се налага преписката да бъде обработена по специален начин. За тази цел запитващата юрисдикция следва да уточни кое от двете производства иска да се проведе в конкретния случай и да посочи в искането си относимия член от Процедурния правилник (член 105, отнасящ се до бързото производство, или член 107, отнасящ се до спешното производство). Това уточнение трябва да е направено на видно място в акта за преюдициално запитване (например на заглавната страница или в отделен съдебен акт). Такова искане запитващата юрисдикция може да направи евентуално и в придружително писмо.

44. Що се отнася до самия акт за преюдициално запитване, в неотложни случаи е още по-важно той да бъде кратък, тъй като това допринася за бързината на производството.

Кореспонденция между Съда, запитващата юрисдикция и страните по главното производство

45. За да се ускори и улесни комуникацията със запитващата юрисдикция и страните пред нея, юрисдикцията, която прави искане за разглеждане по реда на бързото или на спешното производство, се приканва да посочи електронна поща или евентуално номер на факс, които Съдът може да използва, както и електронна поща или евентуално номер на факс на представителите на страните по делото.

46. Препис от подписания акт за преюдициално запитване заедно с искане за разглеждане по реда на бързото или на спешното производство може да бъде изпратен предварително на Съда по електронна поща (ECJ-Registry@curia.europa.eu) или по факс (+352 43 37 66). Обработването на запитването и на искането би могло да започне веднага след като бъде получен такъв препис. Оригиналите на тези документи обаче трябва да бъдат изпратени в най-кратки срокове на секретариата на Съда.
